

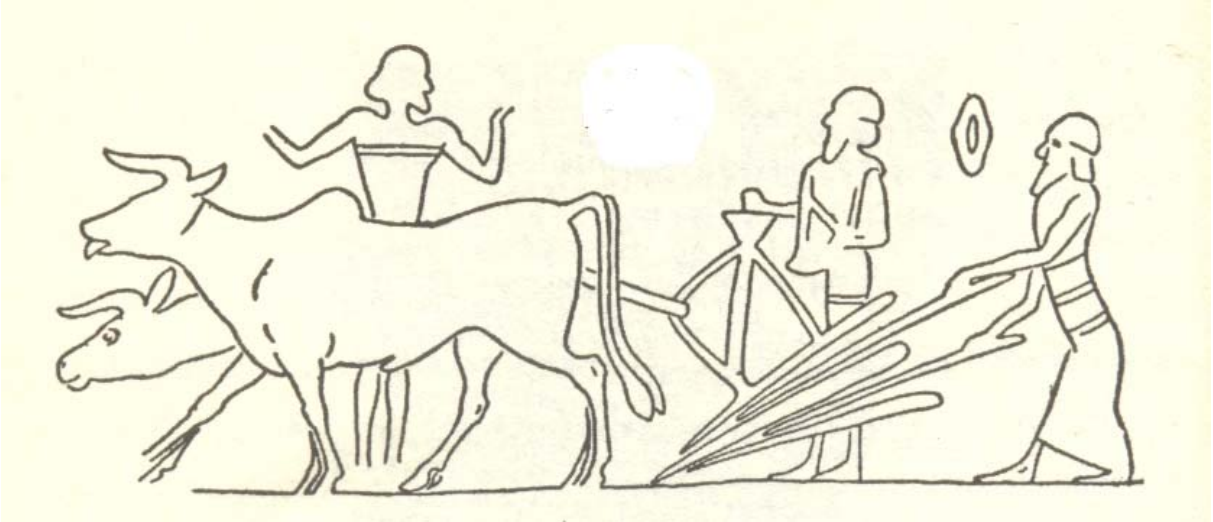
TUNCELL Talks : “Contra Rotulare”

My Name Is Flow

Aydın Tuncel

Tuncell Muhendislik Enstrumantasyon Ltd.

CNN isimli Amerikan Television kanalında; Büyük Britanya başının başlattığı program dahilinde Etiyopya’lı köylülere; ineklerin sabana koşulduğu tarlada uygulamalı olarak, manuel* nasıl tohum ekeceklerini teşhir eden programı izlerken; Dünya’nın sonu mu geliyor diye iç geçirdim: çünkü bir milletin başka bir millete(**uzak akrabası bile olsa**) hayatlarını kökten değiştirecek bir şeyi veya yeniliği öğrettiği tarihte görülmemiştir. Fakat **karelere*** dikkat edince anladım ki masumane bir yardım;

Şekil1.Nippur tabletlerinde saban sahnesi(boyunduruk gözükmemektedir)

zira ATALARIMIZ Sümerler sabanı icat ettikleri ile kalmayıp icatlarını kısa sürede semi-otomatik bir tertibe kavuşturmuşlardı. Taş ıstampadan(stamp, mühür) kopyalanan şekilde de görüldüğü gibi çiftçilerden biri; sabana bağlı tertibata; bir ucu boynuna dolalı diğer ucunu da sol eli tuttuğu şaldan(torba gibi) sağ eli ile tohumları alıp bırakmaktadır. Şekil bizlere sürme prosesini değil ekme prosesini bildirmektedir, başka bir ifade ile sürülüp hazırlanmış toprağa ekimi betimlemektedir. Tertibat ile tohumların hepsinin aynı derinliğe ekileceği aşikardır, bu neden ile de hepsi aynı zamanda büyüyecek ve hasada hazır olacaktır. Sümerler **tarlalarını suladıkları** için tohumların hepsinin aynı zamanda yetişmesi önemli idi; aksi takdirde **mahsul yerine sap** aldıklarını tespit etmişlerdi, bu ise yukarıda görülen teknik icatlarına sebep olmuştu.

Mukayese bakımından atalarımızın bu buluşu hiçbir değişikliğe uğramadan(hatta gerileyerek) hem Osmanlı’da kullanılmış hem de Cumhuriyet geç dönemine kadar ulaşmıştır. 1950’lerin ortalarında giriş

yapan 1000adet Fordson marka gazyağı ile çalışan zengin toprak sahiplerinin siparişi Tractor'ün bir tanesini de vadeli olarak yoksul dedem almıştı; doğasında mühendislik vardı ve anlatılan; ilk işi otomatik tohum atma mekanik tertibatı yapmak olmuştu, pulluk, vagon,... Servis olanağından yoksun olduğu için arızaları kendisi gidermek zorunda idi(öküzler ile vade ödediği ve zamansız arızalar işleri geciktirdiği için); ailemizi, hurda olarak satılincaya kadar yitip bitiren tractor iki şeye yaradı; dedemin “Motorcu İsmail ve mucit” olarak anılmasına ve ağbimin “mekanik mühendisliği” okumasına.

Şekil2 Proto-Sümer Şaduf mekanizması İ.Ö4500-3500

Bizde hep konu konuyu açar ya; ağbimin hep nefret ile andığı “bütün çocukluğum dere taramak, kanal açmak; sırtımızda kazma kürek ile geçti” dediğini hatırladım. Baba dedim “köyün yukarisından kaynak ve sızma suyunu ta aşağısına 1km kanal açıp taşıdın(1960’lar), bahçemizde misal kuyu(Şekil2) vardı; neden tarlanın yakınlarında bir kuyu açmadın” diye sorduğumda, “oğlum sulama kuyusu ile içme kuyusu ayrıdır”; “biz sulama kuyusu açmayı sonradan öğrendik” dedi; “hem suyu şişirip çeltiğe öyle veriyorduk”, “Ekemeni(su soğutmalı motopump, motor ve pompa kasnaklar ve kayış ile,...) hemen sonra aldık, ağbin **kovalaktı(sözlükte** yok ancak anlamı; yap demeden yapmayan, oku demeden okumayan, akli oyunda, hayta huyta, bitirim), onun okuması için eziyet ettim.”

Şimdi denilebilir ki Britanya’nın başlattığı Etiyopya ajitasyonu ile Türkiye’nin ne alakası var; bize neden anlatıyorsunuz sizin tractorü sulama kanallarını et al. Kantarın bir ucuna Afrika’yı koydular diğer ucunda Türkiye var. Birliğin geleceğini tehlikeye sokan Fransa ve Hollanda’da ki referandumların sonuçlarından sonra, Britanya Başı hemen Amerika’ya koştu ve consensus ile Avrupa’nın gündemini “Aid to Africa” ile değiştirmeye karar verdiler. Şayet bu tutarsa –konserler, kampanyalar tutacağa benziyor- kuru gürültüde bizi de Avrupa limanına alacaklar. İkincisi bir aile hikayesi gibi görünmesine karşı genellenebilir; ülkemizde iki yüzyıldır kültürel bir değişim yaşanırken, “mühendisliğin doğası” keşfedilemedi. Batarya top demektir; kesik kesik mermi atışlar yapan toptan sürekli elektron atış yapan batarya(pil V, I, R, C) dönüşümleri yaşanırken yerinde bir deyim ile horluyorduk. Merak edenler için KONTROLLER, Contra Rotulare; iki defteri kıyaslayarak tahkik etmek demek. Contra bildiğimiz şey rotulare ise Mısırca bir terim papirüs’ten geliyor, page, paper, rulo, roll, roll up’da,... aynı kökten.

*ma: Sümer’ce ana ve deniz demek; buradan mother(ma’dhır, anne), matter(madde), material,...make, **ka: Kap, kâse(case, enstrumanların içine koyulduğu kap), kasa, kaset, cassette, cassa, cube, küp, kabir(qabr), capasite, kadar(qadr, nicelik, miktar), kader(qader, ölçme, değer biçme), kabin, kare, kafkasya, ...KÂ’BE hep aynı kökten ve Mısırca.